

A Fővárosi Könyvtár élete

A könyvtár újabb huszezer kötetrel szaporodott egy év alatt. Az elmúlt esztendőben naponta átlag négyezer kötetet vett igénybe az olvasó közönség

Írta Ifj. dr. Némethy Károly, tanácsnok

Könyvtárunknak már maga az a körülmény, hogy a központ helyiségei az egész éven át reggel 9-től este 7 óráig nyitva vannak, olyan nyilvánosságot biztosít, amit kevés más intézményről mondhatunk el. A különgyűjtemények és a könyvtári szakmunkák számára berendezett munkahelyiségek is a nap legnagyobb részében az érdeklődők számára rendelkezésre állnak. Elsősorban talán ennek a nyilvánosságnak köszönhető, hogy a könyvtár a helyzetét, munkálatait, könyvbeszerzési és kölcsönzési politikáját a nagyközönség sokkal jobban ismeri, mint más tudományos intézetek működését. Az évenként megjelenő könyvtári évkönyv pedig a könyvtári szolgálat minden ágáról pontos adatokat közöl, amelyeknek alapján a főváros szellemi életének keresztmetszete áll előtünk.

Az önkormányzat szempontjából talán a legnagyobb érdeklődésre

a könyvbeszerzési politika

tarthat számot, ami kétségtelenül a könyvtár működésének és teljesítőképességének alapvető fontosságú kérdése. Az évek óta tartó gazdasági válság következményei ezen a téren szembetűnően jelentkeznek. Az évről-évre bekövetkezett költségvetési csökkentések nagyon nehéz helyzetet teremtettek, a könyvtári évkönyvben évről-évre visszatérő fejezet az a kérdés,

hogyan lehet a csökkentett költségvetéssel a könyvtár nívóját fenntartani?

Ha egy intézmény színvonalát biztosítani akarjuk, nem helyezkedhetünk a megalkuvás álláspontjára, hanem keresni kell a lehetőségeket, amelyekkel az a megváltozott viszonyok között is eredményesen töltheti be hivatását. Ennek tudatában a könyvbeszerzést olyan módon kell irányítani, hogy mulhatatlannul szükséges beszerzéseket a leggazdaságosabbnak ígérkező beszerzési forrásokból és a legoldosabb válogatással végezzük. A tudományos könyvek beszerzésénél nagy segítséget jelentett a könyvtárnak az a körülmény, hogy a kurrens irodalom terén is a különböző belföldi és külföldi kiadók nagy árendényekkel kívánták mozgékonyra tenni felhalmozott raktáraikat; a szépirodalmi műveknél pedig a gyakori antikvár-vételek lehetőségén kívül az évről-évre visszatérő könyvnapok, jó könyveket bocsátanak nemcsak a nagyközönség, hanem a könyvtár számára is, a napi árnál jóval olcsóbb áron rendelkezésre. A könyvbeszerzések igen fontos forrásai a könyvárverések is. A különböző magánhagyatékok és árubocsátott magánkönyvtárak árverésein kívül az Országos Széchényi-könyvtár is ismételtén árverés alá bocsátotta fölös példányait, ami lehetővé tette, hogy értékes könyvanyaggal, olcsó áron egészíthessük ki gyűjteményünket.

Kétségtelen, hogy

a legelőrelátóbb könyvtárpolitika mellett is a könyvtár sokat veszített az elmúlt évek gazdasági nehézségei következtében.

A könyvbeszerzés lassabb ütemben történik, bár szerencsére nem a költségvetési csökkentésekkel egyenlő arányban. Míg ugyanis a válság előtti években az évente beszerzett könyvek száma átlagban 30.000 kötetre volt tehető, addig

1935-ben a 65 százalékos csökkentés ellenére a könyvtár 16.500, 1936-ban pedig kb. 20.000 kötetet szerzett be.

Ezzel szemben a könyvforgalmi statisztika terén állandó emelkedés tapasztalható. Része van ebben természetesen annak a körülménynek is, hogy Budapest társadalmának mindig nagyobb rétege veszi igénybe a könyvtárat. De a fokozódó igényeket nem lehetne kielégíteni, ha a könyvtár nem találta volna meg a változott viszonyok között is azokat a lehetőségeket, amelyekkel modern, aktuális problémákkal foglalkozó könyveket nagy számban és gyorsan bocsát az olvasóközönség rendelkezésére. Ennek köszönhető, hogy míg a huszas évek végén a könyvforgalom átlaga 800.000 kötetre tehető, addig a múlt esztendőben a könyvforgalom az 1.100.000 kötetet, az idén pedig az 1.400.000 kötetet meghaladta. Ez a szám azt jelenti, hogy

a napi átlagforgalom majdnem 4000 kötetre emelkedett a tíz év előtti 2300 kötetes átlaggal szemben.

Meg kell említenünk, hogy a könyvigénylés terén Budapest minden társadalmi rétege tekintélyes százzalakkal van képviselve. A könyvtár mai tizenhat-

ezernyi állandó olvasója között természetesen legnagyobb számban az értelmiség van képviselve, de mind a tudományos központ, mind pedig a fiókkönyvtárak olvasói között az iparos- és kereskedőosztály, valamint a munkásság is egyre tekintélyesebb számban foglal helyet.

A központi könyvtár működésében jelentős szerepet játszanak az u. n. könyvtári különgyűjtemények, amelyek a szakkutatás különböző területeinek anyagát tartják nyilván és dolgozzák fel. A keleti studiumok iránt megnövekedett érdeklődés az utóbbi időkben jelentős módon megszorította a Keleti Gyűjtemény értékes állományának olvasótáborát.

Különösen keresettek a magyar őstörténetet megvilágító forrásmunkák,

valamint azok, — a csökkentett költségvetési összeg keretében csak annál gondosabban válogatott újabb keleti tárgyú könyvek, amelyek a gyors egymásutánban lezajlott politikai eseményekkel és az új gazdasági helyzettel foglalkoznak.

A könyvtár jelentősebb különgyűjteménye az ügynevezett Budapesti Gyűjtemény, amely a székesfőváros irodalmát foglalja magában. A Budapesti Gyűjtemény legutóbb Buda és Pest 1686. évi visszafoglalásának irodalmát állította össze. Az 1618 egykoru művet magába foglaló bibliografiai mű Buda visszafoglalásának, — a XVII. század legjelentősebb politikai eseményének értékes forrásmunkája. A gyűjtemény keretében a városkutatás történeti, közgazgatási, szociális és gazdasági vonatkozásokban egyaránt ki van építve. A kutatás irányainak sokfélesége mellett feltűnik a témák elmélyülése is. A szellemi élet jelenségeinek összefüggéseiben való vizsgálata, a szellemtörténeti iskola szempontjainak térhódítására enged következtetést. Az első kiadásu magyar szépirodalmi művek gyűjteménye (Szűry könyvtár), a könyvritkaságok és bibliofil könyvek gyűjteménye, valamint a rőpiratgyűjtemény hasonlóan értékes szolgálatokat teljesítenek a szakkutátsáknak.

A könyvtár belső munkálatairól az Évkönyvön kívül egyéb kiadványok is tanuskodnak. Az Aktuális Kérdések Irodalma sorozatában a legutóbbi években két bibliográfia: a Testületi képviselet a nemzeti államban és a Földrendezés — Telepítés — Tagosítás irodalma jelent meg. Ugyancsak a legutolsó évek könyvtári kiadványainak számát gyarapították a Tanulmányok, amelyeknek eddig hat száma jelent meg. A legutóbbi Liszt-centenáriummal kapcsolatban a könyvtár először állította össze az európai Liszt-irodalmat, amely eddig nélkülözötte a szisztematikus összefoglalást.

A könyvtár működésével a magyar irodalomnak külföldön történő megismertetését is szolgálja azért, hogy az „International Committee of Historical Sciences“ (Washington) kiadásában megjelenő történettudományi évkönyv számára évről-évre összeállítja a magyarországi szellemtudományi irodalmat. Ugyancsak a könyvtár készíti elő évről-évre a Peters Jahrbuch számára a magyar zeneirodalmi bibliografiát, a hágai döntőbíróóság bibliografiai kiadványai számára pedig rendszeresen küldi a nemzetközi jog magyarnyelvű és magyarországi vonatkozásu irodalmát.

A könyvtár gyűjteményeinek anyaga az idej történeti vonatkozásu kiállításokon is szerepelt. Résztvett a könyvtár a Közegészségügyi Muzeumban rendezett fürdőügyi kiállításon, az Országos Magyar Iparművészeti Muzeumban szeptember havában Buda visszafoglalásának 250 éves jubileuma alkalmával rendezett kiállításon, tekintélyes számu egykoru könyvanyagát mutatva be és szerepelt az Országos Levéltár Térképkiállításán is.

A könyvtár azt a rendkívüli fontosságú hivatást, melynek teljesítésére felállított, tudós igazgatójának, *Enyvőri Jenőnek* és lelkes tisztviselő karának vezetésével minden elismerésre méltó módon tölti be. Elgondolások, tervek garmadája várnak a megvalósításra és biznunk kell benne, hogy a gazdasági helyzet mielőbb olyan javulást fog mutatni, hogy ezek a remények meg is valósulhatnak.

Egyik legfontosabb célkitűzésünk az, hogy a székesfőváros könyvtárügye tényleg az élethez simuljon

és — természetesen a speciális más rokonintézményeknél fellelhető szakmunkák kivételével — Budapest polgársága itt mindazt megtalálhassa, amire szüksége van, — a tervszerű könyvtárpolitika folytán tényleg elérhető lesz.